

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio Decalogi Duabus distincta partibus

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Tertius casus de promissione in diem, numero 8.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

Secundus casus.

De rebus immistis.

6. Acquiris (ait Caramuel) d do-
 ,, minium mistione, cum pauca res
 ,, aliena ita tuis immiscetur, ut di-
 ,, stinguere non possint: tunc enim te-
 ,, neris recompenfare proximo dam-
 ,, num ex hac mistione illatum, iuste
 ,, tamen res tuis immistas retines: ita
 ,, omnes. Confulto dixi, debere ita
 ,, esse immistas, ut distinguere non pos-
 ,, sint: nam si aliena sint multa, nun-
 ,, quam tuis poterunt ita immisceri, ut
 ,, non possint distinguere: hæc ille.

d l. 2. theol. mor. n. 250.

7. Ex his vnum placet, alterum
 displicet. Placet, acquiri dominium
 per eam mistionem, qua pauca res
 aliena ita tuis immisceantur, ut distin-
 guere non possint, id quod nos etiam ali-
 bi docuimus. Displicet verò illud
 (si aliena sint multa, nunquam tuis
 poterunt ita commisceri, ut non pos-
 sint distinguere) displicet inquam; pri-
 mò, ad hominem, quia si pauca res
 aliena, ut recte supponis, docte Cara-
 muel, tuis immista discerni non pos-
 sunt, ergo nec discerni possunt aliena
 multa paucis tuis immista: si enim
 discerni possent aliena multa inter pau-
 cas tuas, etiam discerni possent tuæ
 pauca inter alienas multas; discretis
 enim alienis multis, jam necessario,
 quæ remanent, erunt tuæ. Displicet
 secundo, quia clare probatur, falsum
 esse, tuas res paucas immistas alienis
 multis semper posse distinguere, vel con-
 tra, alienas multas immistas paucis
 tuis distinguere semper posse: quis

enim est tam oculatus & lynceus, ut
 vnciam vini sui immistam cum vini
 amphora alieni, vel contra, sciat discer-
 nere, quæ sit sua vncia, quæ sit aliena
 amphora, vel contra? sic in frumento,
 sic in pecunia ejusdem generis, sic etiam
 in alijs rebus, in ovibus, in lanis, vel se-
 rico ejusdem coloris &c. Hæc satis:
 nam quid de acquisitione dominij per
 mistionem sentiendum sit, nos suo loco
 superius disputauimus f.

e sup. tr. 3. c. 3. §. 4. n. 15. f sup.
 d. c. 9. §. 4. n. 15.

Tertius casus.

De promissione in diem.

8. Qui in contractu (ait) se da-
 ,, turum promittit Petro mille, die Pa-
 ,, schatis, si die statuto non soluit, pec-
 ,, cat contra fidelitatem; debet tamen
 ,, post terminum elapsum soluere, nec
 ,, liber erit ab hac obligatione, quo vs-
 ,, que soluat de facto. Ratio est, quia
 ,, sensus contrahentis est; dabo tali
 ,, die, vel saltem sequentibus: si enim
 ,, illud saltem non subintelligatur, ne-
 ,, mo contraheret; verum qui liberè
 ,, promittit, se daturum Petro mille
 ,, eodem die Paschatis, idque corrobora-
 ,, borat juramento, si non stat die sta-
 ,, tuto, pejerat quidem, sed non obliga-
 ,, tur postea soluere amplius; & ratio
 ,, disparitatis est, quia in contractu,
 ,, post illum diem statutum Paschæ,
 ,, mille illi aurei jam pertinent ad Pe-
 ,, trum. Vnde qui promittit, injustè
 ,, non dat & consequenter retinet ali-
 ,, enum, sed qui liberè promittit, post il-
 ,, lum diem statutum Paschæ, illi au-
 ,, rei mille ad ipsummet promittentem
 ,, pertinent.

„ sui sunt; ergo alienum non retinet.
 „ ergo unde aderit obligatio? hæc ille.

g *Caram. lib. theol. mor. n. 708. & 689.*

9. Displicet resolutio: nam licet disparitas data adsit, obstat tamen illamet ratio ab ipso allata, per illud *saltem*, nam sic arguo; qui contrahit ad diem statutum, ideo obligatur post illum, quia subintellexit, *saltem*, sed qui jurat, dare liberaliter ad eundem diem, regulariter subintelligit, *saltem*, ergo &c. minor probatur, quia regulariter nemo addicit promissionem alicui diei; si enim addiceret, certè sine alia disparitate exploratum esset, non obligari deinceps; ut votum de jeiunando tali die fixo, vel præceptum de audiendo Sacro, die Dominico, non obligant pro die sequenti, quia dies sequens, nec sub voto, nec sub præcepto comprehensus est: idem ergo esset in juramento, si sic juratum pro die fixo esset. At regulariter, ut dico, non solet in communi usu humano aliquid temporale homini liberaliter promitti, sub hac conditione temporis statuti. Promittit princeps amico sic: cras in tui gratiam liberabo à carcere tuum fratrem, tuum servum; cras dabo tibi mille aureos: nunquid intelligit ita, ut affigat diei crastino promissionem? nequaquam. Et pauperi quidem si dicas, cras dabo tibi vestem, qua cooperiaris; nunquid, si pauper post duos veniat dies, dicet? abi, frater, promissio mea fuit addicta diei hesterno. Dixi tamen (regulariter) quia ex circumstantiis aliquando colligitur promissio esse addicta diei, vel tempori, sicuti aliquando dicimus in voto; si

enim cras ego instituo publicum convivium, & tibi promitto, etià cum juramento, cras daturum cibos tibi, & tuæ familiæ, clarè apparet, si tu eo die non accedas ad eos accipiendos, me sequenti die ad nihil obligari, quia ex circumstantiis perspicuum est, promissionem hanc addictam fuisse ad diem communis convivij.

Quartus casus.

De mutuo cum quadam obligatione.

10. An Petrus, si h illi Antonius probabiliter aut dubiè deberet centum aureos, daret eidem Antonio mille mutuos, sub onere, quod mille, & centum restitueret, nimiram hos mille, & alios illos centum, esset usurarius? respondet Caramuel: si deberet probabiliter usurarium non esse; esse, si dubie. Ratio est, quia si dubiè imprudens erit, existimando, sibi deberi illam pecuniam, de qua dubitat: est enim Antonij, quamdiu non constat, esse Petri; quare usurarius erit, quia vellet supra sortem, etiam illam pecuniam. At si probabiliter, prudenter operabitur, existimando, illam pecuniam pertinere ad se; cum qui libet possit operari sine peccato in probabilitate rei: quare nihil præter sibi debitum recipiet. Hæc ille.

h *Caram. l. 2. Th. mor. n. 737.*

11. Sed certè, sicut illud de dubio absolute placet, sic illud de probabili displicet, ex principiis intrinsicis. Ratio est, quia vni versaliter docui superius, in qualibet rei probabilitate semper esse considerandum, ex quam parte